

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ ԵՎ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ ԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Հոգեբանություն

Նախրա Հակոբյան, Իրինա Ստունիկ, Էլեն Գասպարյան, Աննա Խաչատրյան

Ուսուցման գործընթացի դիսկուրսային ուղղվածությամբ վիզուալիզացիան որպես սուբյեկտիվ բարեկեցության խթանում 17

Նախրա Հակոբյան, Արամ Խաչատրյան, Արմինե Ազնաուրյան

Մերսման թերապիայի ազդեցությունը աուտիզմ ունեցող երեխաների հոգեֆիզիկական զարգացման վրա 30

Նախրա Հակոբյան, Արամ Խաչատրյան, Թերեզա Ազատյան, Արմինե Ազնաուրյան

Չարգացման բազմակի խանգարումներ ունեցող երեխաների հոգեբանամանկավարժական և էրգոթերապևտիկ մոտեցումներ 42

Անժելիկա Այվազյան

Տազնապային և դեպրեսիվ խանգարումների մասին պատկերացումների զարգացումը հոգեբանական գիտակարգում 54

Արայիկ Ֆիրյան, Սիրանուշ Հովհաննիսյան

Խոսքի և հաղորդակցական գործառույթների դերը հոգեթերապևտիկ պրակտիկայում՝ տրավմատիկ փորձառությունների մշակման համատեքստում 62

Արայիկ Ֆիրյան, Արմինե Սանույան

Ստիգման դեխանտ վարքի և ինքնության համատեքստում. հոգեբանական հետևանքներ և հաղթահարման ռազմավարություններ 74

Գայանե Գրիգորյան, Ժենյա Արզարյան

Բռնության և մահվան խանգամանքների լուսաբանումը լրագրողական նյութերում. հոգեբանական վերլուծություն 88

Նոնա Գյուլամբարյան

Կրթական միջավայրի հոգեբանական անվտանգությունը՝ որպես անձի բարեկեցության հիմք 95

Մանանա Ենոբյան

Սոցիալական ընկալման առանձնահատկություններն աշխատակազմի ընտրության հարցազրույցի տարբեր ձևաչափերում 107

Լյուդմիլա Նանուշյան

Տազնապային խանգարումներ 123

Մերի Եղիազարյան

Վիկտիմության ֆենոմենի հոգեբանական ընկալման սեռային և անձնային առանձնահատկությունները 133

Կրթության կառավարում

Ատոմ Մխիթարյան

Դոկտորական կրթության կազմակերպում ունակությունների հենքով..... 146

Լուսինե Նահապետյան, Վարդուհի Միմոնյան

Ուսուցիչների համագործակցությունը՝ կրթական միջավայրի անվտանգության գործոն 155

Մերի Գորգիյան, Միլենա Պողոսյան, Ատոմ Մխիթարյան

Դուալ կրթությունը՝ որպես կրթության որակի բարձրացման և աշխատաշուկայի հետ կապի ամրապնդման գործիք ՀՀ-ում 167

Արփինե Հակոբյան

Ընդլայնված էսսեն որպես հետազոտության վրա հիմնված ուսուցման գործիք միջազգային բակալավրիատի ծրագրում (Դիլիջանի «Յու-Դաբլյու-Մի» դպրոցի փորձի վերլուծություն) 184

Ֆյորա Կարապետյան

Ուսուցիչների ատեստավորման գործընթացի թվային տրանսֆորմացիան. AI տեխնոլոգիաների կիրառումը մասնագիտական չափանիշների բարելավման համատեքստում 195

Նաիրա Աբրահամյան

Կոմպլետենտահեն ուսուցումը և վերջնարդյունքների ապահովման առանձնահատկությունը՝ որպես հանրակրթության նոր չափորոշիչ բաղկացուցիչ մաս..... 206

Մարատ Մկրտչյան

Կրթության ազդեցությունը պահնորդների կանխարգելիչ մասնագիտական կարողությունների ձևավորման վրա 217

Լեզվաբանություն և բանասիրություն

Մերի Սարգսյան

Ավտոմատ սրբագրման համակարգերի զարգացումը և «ArmSpell»-ի տեխնոլոգիական լուծումները..... 227

Աննա Ղարսյան

Տնտեսագիտական բուհերում գիտական ոճի ընդհանրականության ուսուցման նոր մոտեցում 238

Դոնարա Մնացականյան

Ինքնության ընկալումը արտասահմանից հայրենիք վերադարձող սովորողների շրջանում՝ երկլեզվության ու բազմալեզվության պայմաններում 249

Սոնա Գուլյան

Բազմաեզանակայնությունը երկրի բրենդի ստեղծման համատեքստում 268

Գոհար Գրիգորյան, Նուարդա Երնջակյան, Լիլիթ Մանվելյան

Սպորտային դարձվածքները սպորտից դուրս. ավանդական և 21-րդ դարի արտահայտությունները քաղաքական, գործարար և առօրյա անգլերեն խոսույթում..... 284

Նաիրա Համբարձումյան

Կնոջ առաջնորդության և սոցիալական դերակատարության հիմնախնդիրը Էլայիս Կեսարացյանի «Ընկերության օգտակարութիւնը» էսսեում..... 297

Չարուհի Հայրյան

Բորիս Պաստերնակի բանաստեղծությունների լիրիկական կերպարները Հրայրա Թամրազյանի թարգմանություններում..... 308

Իրավագիտություն և պատմություն

Նազելի Սուքիասյան

Ֆինանսաիրավական վեճերի հասկացության և դրանց լուծման ընթացակարգերի դոկտրինալ-տեսական ասպեկտները..... 321

Գայանե Հովհաննիսյան, Համեստ Թամրազյան

Հնդկաստանում վտանգված հայկական վիմագրական ժառանգության թվայնացումը..... 336

Մարիամ Եղյան, Սուսաննա Խաչատրյան

Բուհի ուսանողների կողմից խաղային մեթոդով նախագծային աշխատանք կատարելու մի փորձ..... 349

Սոցիոլոգիա

Մյուզաննա Եղիազարյան

Պետության ցատկային զարգացման քվանտային մոտեցում 362

Լիանա Բայան

Սոցիալական գործընկերության արդյունավետության գնահատման միջազգային գործիքների համեմատական վերլուծություն 379

Տնտեսագիտություն

Արմինե Շահոյան

Բիզնես կրթության զարգացումը (1995–2025). կառավարչական հիմունքներից դեպի տվյալահեն և գլոբալ ուսումնական ծրագրեր..... 395

Լիանա Գրիգորյան, Վահե Միքայելյան, Անի Գրիգորյան, Տիգրան Մանուկյան

Միջգիտակարգային մոտեցումներ ֆինանսական ռիսկերի վարկանիշավորման մեջ. քանակական ինտերվալային մեթոդների կիրառումը խմիչքների արտադրության ոլորտում 408

Անի Գրիգորյան

Արիեստական բանականության մոդելների կիրառումը ՀՀ հանքարդյունաբերական ընկերությունների ֆինանսական կայունության գնահատման և վարկանիշավորման գործընթացում 418

Արմինե Սչանյան

Աշխատանքային ռեսուրսների տարիքային թիրախային խմբի՝ հարկաբյուջետային հատվածում համեմատական առանձնահատկությունների դրսևորումները ՀՀ քաղաքային միջավայրում 428

Բնական գիտություններ

Արիինե Հարությունյան, Աննա Հովհաննիսյան, Վարենտին Անանիկով

Ամինաթթվային/ամինային հիբրիդային համակարգերը CO₂-ի էկոլոգիապես անվտանգ որսման և ֆունկցիոնալացման գործընթացներում 442

Հրաչյա Հովհաննիսյան, Անդրանիկ Բարսեղյան, Իննա Մեքրումյան, Նանե Մնացականյան, Մարիամ Խաչանյան, Լուսինե Դանիելյան

Բարձր պրոտեոլիտիկ ակտիվություն ցուցաբերող կաթնաթթվային բակտերիաների մեկուսացում և բնութագրում 457

Լուսինե Դանիելյան, Մագդալենա Քրիստիյան, Անդրանիկ Բարսեղյան, Իննա Մեքրումյան, Նանե Մնացականյան, Մարիամ Խաչանյան, Հրաչյա Հովհաննիսյան

Ջերմա- և թթվակայուն պրոբիոտիկ կաթնաթթվային բակտերիաների սբրինինգ և ստացում՝ ադապտիվ լաբորատոր էվոլյուցիայի մեթոդի կիրառմամբ 469

Կարինե Սառիկյան, Մարինե Գրիգորյան

Սկառլետ տիպի բադրիչանի Solanum sisymbriifolium Lam տեսակին պատկանող նոր Սոլիս սորտի համառոտ նկարագրությունը 481

Տարոն Կարեյան, Մելինե Բեգլարյան, Դավիթ Պիպոյան

Իսնձորի սպառմամբ պայմանավորված քլորպիրիֆոսի ոիսկի գնահատումը Երևանի բնակչության համար 492

СОДЕРЖАНИЕ

ГУМАНИТАРНЫЕ И СОЦИАЛЬНЫЕ НАУКИ

Психология

Наира Акопян, Ирина Сотник, Элен Гаспарян, Анна Хачатрян Дискурсивно-ориентированная визуализация процесса обучения как стимуляция субъективного благополучия	17
Наира Акопян, Арам Хачатрян, Армине Азнаурян Влияние массажной терапии на психофизическое развитие детей с аутизмом	30
Наира Акопян, Арам Хачатрян, Тереза Азатян, Армине Азнаурян Психопедагогические и эрготерапевтические подходы к детям с множественными нарушениями развития	42
Анжелика Айвазян Развитие представлений о тревожных и депрессивных расстройствах в психологической науке	54
Араик Фирян, Сирануш Оганесян Роль функций речи и коммуникации в психотерапевтической практике в контексте обработки травматического опыта	62
Араик Фирян, Армине Саносян Стигма в контексте девиантного поведения и идентичности: психологические последствия и стратегии преодоления	74
Гаяне Григорян, Женя Абгарян Освещение обстоятельств насилия и смерти в журналистских материалах: психологический анализ	88
Нона Гюламбарян Психологическая безопасность образовательной среды как основа личного благополучия	95
Манана Енокян Особенности социального восприятия в процессе различных форматов отбора персонала	107
Людмила Нанушян Тревожные расстройства	123
Мери Егиазарян Гендерные и личностные особенности психологического восприятия феномена виктимизации	133

Управление образованием

Атом Мхитарян Организация докторского образования на основе возможностей	146
Лусине Наапетян, Вардуи Симонян Сотрудничество учителей как фактор безопасности образовательной среды ...	155
Мери Горгиян, Милена Погосян, Атом Мхитарян Двойное образование как инструмент повышения качества образования и укрепления связи с рынком труда в РА	167

Арпине Акопян	Расширенное эссе как инструмент обучения, основанный на исследованиях в программе международного бакалавриата (анализ опыта школы “Ю Даблю Си” в Дилиджане)	184
Флора Каранетян	Цифровая трансформация процесса аттестации учителей: применение технологий ИИ в контексте улучшения профессиональных стандартов.....	195
Наира Абраамян	Компетентностное обучение и специфичность обеспечения итоговых результатов как составляющая часть нового государственного стандарта общего образования.....	206
Марат Мкртчян	Влияние образования на формирование профессиональных компетенций охранников в области профилактики	217

Лингвистика и филология

Мери Саргсян	Развитие систем автоматической проверки орфографии и технологические решения ArmSpell	227
Анна Карслян	Новый подход к обучению особенностям обобщенности научного стиля в экономических вузах.....	238
Донара Мнацаканян	Восприятие идентичности у обучающихся, возвращающихся на родину из-за рубежа, в условиях билингвизма и многоязычия	249
Сона Гулян	Мультиmodalность в контексте создания бренда страны.....	268
Гоар Григорян, Нуарда Ернджакаян, Лилит Манвелян	Спортивные идиомы вне спорта: традиционные и идиоматические выражения XXI века в политическом, деловом и повседневном англоязычном дискурсе...284	
Наира Амбарцумян	Проблема женского лидерства и социальной роли в эссе Эльпис Кесарацян «Польза общества»	297
Заруи Айрян	Поэтические образы стихотворений Бориса Пастернака в переводах Грачья Тамразяна.....	308

Право и история

Назели Сукиасян	Доктринально-теоретические аспекты понятия финансово-правовых споров и процедуры их разрешения	321
Гаяне Оганнисян, Амест Тамразян	Цифровизация находящегося под угрозой армянского эпиграфического наследия Индии	336

Мариам Егян, Сусанна Хачатрян

Некоторый опыт выполнения работы по проектному обучению студентами
вуза с помощью игрового метода..... 349

Социология

Сюзанна Егиазарян

Квантовый подход к прорывному развитию государства 362

Лиана Балян

Сравнительный анализ международных инструментов оценки эффективности
социального партнёрства..... 379

Экономика

Армине Шагоян

Эволюция бизнес-образования (1995–2025): от основ менеджмента к
образовательным программам, ориентированным на анализ данных и
глобальные процессы 395

Лиана Григорян, Ваге Микаелян, Ани Григорян, Тигран Манукян

Междисциплинарные подходы к рейтингу финансовых рисков: применение
количественных интервальных методов в сфере производства напитков 408

Ани Григорян

Применение моделей искусственного интеллекта в процессе оценки и
рейтингования финансовой устойчивости горнодобывающих компаний РА ... 418

Армине Счанян

Проявления сравнительных особенностей фискально-бюджетного сектора целевой
возрастной группы трудовых ресурсов в городской среде Республики Армения ... 428

Естественные науки

Арпине Арутюнян, Анна Оганнисян, Валентин Анаников

Гибридные матрицы на основе аминокислот и аминов для экологически
безопасного улавливания и функционализации CO₂..... 442

**Грация Оганесян, Андраник Барсесян, Инна Мелкумян, Нане Мнацаканян,
Мариам Хачанян, Лусине Даниелян**

Выделение и характеристика молочнокислых бактерий с высокой
протеолитической активностью 457

**Лусине Даниелян, Магдалена Кристьян, Андраник Барсесян, Инна Мелкумян,
Нане Мнацаканян, Мариам Хачанян, Грация Оганесян**

Скрининг и получение термо- и кислотоустойчивых пробиотических
молочнокислых бактерий с использованием метода адаптивной
лабораторной эволюции 469

Карине Сарикян, Марине Григорян

Краткая характеристика нового сорта солсис баклажана типа скарлет из вида
Solanum sisymbriifolium Lam 481

Тарон Кареян, Мелине Бегларян, Давид Пипоян

Оценка риска воздействия хлорпирифоса при потребление яблок
населением Еревана..... 492

CONTENTS

HUMANITARIAN AND SOCIAL SCIENCES

Psychology

<i>Naira Hakobyan, Iryna Sotnyk, Elen Gasparyan, Anna Khachatryan</i> Discourse-Oriented Visualization of Learning Process as Stimulation of Subjective Well-Being.....	17
<i>Naira Hakobyan, Aram Khachatryan, Armine Aznauryan</i> The Impact of Massage Therapy on the Psychophysical Development of Children with Autism.....	30
<i>Naira Hakobyan, Aram Khachatryan, Tereza Azatyan, Armine Aznauryan</i> Psychopedagogical and Occupational Therapy Approaches for Children with Multiple Developmental Disorders	42
<i>Angelika Ayyazyan</i> Development of Conceptions about Anxiety and Depressive Disorders in Psychological Science.....	54
<i>Arayik Firyan, Siranush Hovhannisyan</i> The Role of Speech and Communication Functions in Psychotherapeutic Practice: In the Context of Processing Traumatic Experiences.....	62
<i>Arayik Firyan, Armine Sanosyan</i> Stigma in the Context of Deviant Behavior and Identity: Psychological Consequences and Coping Strategies.....	74
<i>Gayane Grigoryan, Zhenya Abgaryan</i> Coverage of Circumstances of Violence and Death in Journalistic Materials: A Psychological Analysis.....	88
<i>Nona Gyulambaryan</i> Psychological Safety of the Educational Environment as a Basis for Personal Well-Being	95
<i>Manana Yenokyan</i> Features of Social Perception across Different Formats of Personnel Selection Interviews.....	107
<i>Lyudmila Nanushyan</i> Anxiety Disorders	123
<i>Meri Yeghiazaryan</i> Gender and Personal Characteristics in the Psychological Perception of the Phenomenon of Victimhood	133

Management of Education

<i>Atom Mkhitarian</i>	
Competency-Based Organisation of Doctoral Education	146
<i>Lusine Nahapetyan, Varduhi Simonyan</i>	
Teacher Collaboration as a Safety Factor of the Educational Environment	155
<i>Meri Gorgiyan, Milena Poghosyan, Atom Mkhitarian</i>	
Dual Education as a Tool for Improving the Quality of Education and Strengthening the Link with the Labor Market in the RA	167
<i>Arpine Hakobyan</i>	
The Extended Essay as a Research-Based Learning Tool in the International Baccalaureate Program (an Analysis of the UWC Dilijan Experience)	184
<i>Flora Karapetyan</i>	
Digital Transformation of Teacher Certification Process: The Application of AI Technologies in the Context of Improving Professional Standards.....	195
<i>Naira Abrahamyan</i>	
Competency-Based Education and the Specific Nature of Ensuring Learning Outcomes as a Component of the New State Standard for General Education.....	206
<i>Marat Mkrtchyan</i>	
The Impact of Education on the Formation of Preventive Professional Competencies of Security Guards	217

Linguistics and Philology

<i>Meri Sargsyan</i>	
Development of Automatic Spell-Checking Systems and the Technological Solutions of Armspell.....	227
<i>Anna Gharslyan</i>	
A New Approach to Teaching the Generalization Feature of Scientific Style in Economic Universities	238
<i>Donara Mnatsakanyan</i>	
Perceptions of Identity Among Students Returning to Their Homelend from Abroad in the Context of Bilingualism and Multilingualism.....	249
<i>Sona Gulyan</i>	
Multimodality in the Context of Country Branding	268
<i>Gohar Grigoryan, Nuarda Yernjakyanyan, Lilit Manvelyan</i>	
Sport Idioms Beyond Sport: Traditional and 21st-Century Expressions in Political, Business, and Everyday English Discourse.....	284
<i>Naira Hambardzumyan</i>	
The Issue of Women’s Leadership and Social Role in Elpis Kesaratsian’s Essay “The Usefulness of the Association”	297
<i>Zaruhi Hayryan</i>	
Poetic Images in Boris Pasternak’s Poems in Translations by Hrachya Tamrazyan	308

Law and History

Nazeli Sukiasyan

Doctrinal and Theoretical Aspects of the Concept of Financial
Law Disputes and the Procedures for Their Resolution..... 321

Gayane Hovhannisyan, Hamest Tamrazyan

Digitising Endangered Armenian Epigraphic Heritage in India..... 336

Mariam Yeghyan, Susanna Khachatryan

An Experience of Project Work Performance by University
Students Using the Game-Based Method..... 349

Sociology

Syuzanna Yeghiazaryan

Quantum Approach to Leap-Based State Development 362

Liana Balyan

Comparative Analysis of International Tools for Evaluating
the Effectiveness of Social Partnership..... 379

Economy

Armine Shahoyan

The Evolution of Business Education (1995–2025): From
Managerial Foundations to Data-Driven and Global Curricula..... 395

Liana Grigoryan, Vahe Mikayelyan, Ani Grigoryan, Tigran Manukyan

Interdisciplinary Approaches to Financial Risk Rating: Applying
Quantitative Interval Methods in the Beverage Industry 408

Ani Grigoryan

Application of Artificial Intelligence Models in Assessing and Rating
the Financial Stability of Mining Companies in the Republic of Armenia..... 418

Armine Schanyan

Manifestations of Comparative Peculiarities in the Fiscal-Budgetary
Sector of the Target Age Group of Labor Resources in the
Urban Environment of the RA..... 428

Natural sciences

Arpine Harutyunyan, Anna Hovhannisyan, Valentine Ananikov

Amino Acid/Amine Hybrid Matrixes for Eco-Friendly CO₂
Capture and Functionalization 442

Hrachya Hovhannisyan, Andranik Barseghyan, Inna Melkumyan,

Nane Mnatsakanyan, Mariam Khachanyan, Lusine Danielyan

Isolation and Characterization of Lactic Acid Bacteria with
High Proteolytic Activity 457

<i>Lusine Danielyan, Magdalena Krystyan, Andranik Barseghyan, Inna Melkumyan, Nane Mnatsakanyan, Mariam Khachanyan, Hrachya Hovhannisyan</i>	
Screening and Development of Thermo- and Acid-Tolerant Probiotic Lactic Acid Bacteria Using Adaptive Laboratory Evolution	469
<i>Karine Sarikyan, Marine Grigoryan</i>	
Brief Description of the New Solsis Variety of the Scarlet Type Eggplant Solanum Sisymbriifolium Lam Species.....	481
<i>Taron Kareyan, Meline Beglaryan, Davit Pipoyan</i>	
Risk Assessment of Chlorpyrifos Due to the Apple Consumption Among the Population of Yerevan.....	492